

ผู้บริโภคงานวิจัยอย่างฉลาด

ดร.เสรี ชัดเข้ม*

ผู้ที่มีวัตถุประสงค์ในการนำข้อค้นพบจากงานวิจัยไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานที่เรียกว่า ผู้บริโภคงานวิจัยหรือผู้ใช้งานวิจัย (research consumer) ต้องรู้จักเลือกอ่านงานวิจัย เข้าใจลักษณะของงานวิจัย วิทยาศาสตร์งานวิจัย ตัดสินคุณค่างานวิจัยและสามารถนำข้อค้นพบจากงานวิจัยไปใช้พัฒนางาน คือ เป็นผู้บริโภคงานวิจัยอย่างฉลาด (intelligent consumer) มีความรู้ความเข้าใจในหลักการวิจัย บทบาทของนักวิจัย การออกแบบวิจัย การสุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวัดค่าตัวแปร การวิเคราะห์

ข้อมูล การสรุปผลการวิจัยและการนำผลงานวิจัยไปประยุกต์กับการทำงาน

งานวิจัยมีจำนวนมากและหลากหลายมาตรฐาน ผู้บริโภคงานวิจัยจึงต้องฉลาดบริโภค แต่ไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่ายๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถที่จะเข้าใจงานวิจัยที่ดีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ ผู้อ่านต้องมีความรู้และทักษะในการทำวิจัยมาเป็นอย่างดี และสิ่งหนึ่งที่ผู้บริโภคงานวิจัยอย่างฉลาดต้องเรียนรู้ คือ การวิเคราะห์และตัดสินคุณค่างานวิจัย หรือที่เรียกว่า การประเมินงานวิจัย

งานวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่ช่วยให้ได้สารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางาน แต่งานวิจัยที่เผยแพร่ก็มีคุณภาพแตกต่างกันไป ปัจจุบันมีหลักฐานยืนยันค่อนข้างชัดเจนว่า งานวิจัยบางส่วนมีข้อบกพร่องในประเด็นสำคัญ ดังนั้น ผู้บริโภคงานวิจัยจึงควรมีความรู้และทักษะในการประเมินงานวิจัยที่อ่าน สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองตัดสินคุณค่าและความน่าเชื่อถือของงานวิจัยได้

ในบทความนี้ผู้เขียนได้เสนอคำถามที่ใช้สำหรับประเมินงานวิจัย (McMillan, 2000; McMillan & Schumacher, 2001) เพื่อให้ผู้บริโภคงานวิจัยใช้เป็นแนวทางในการตัดสินคุณค่าและความน่าเชื่อถือของงานวิจัย 3 ประการใหญ่ ๆ ได้แก่ งานวิจัยเชิงประเมิน งานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยผู้อ่านงานวิจัยสามารถใช้คำถามเหล่านี้ถามและตอบตัวเอง แล้ววิเคราะห์และประเมินคำตอบตามหลักการวิจัย ถ้าคำตอบที่ได้ไม่เป็นไปตามหลักการวิจัยอาจแสดงว่า งานวิจัยมีข้อบกพร่องในเรื่องนั้น และเมื่อพิจารณางานวิจัยในภาพรวมทั้งหมดแล้ว ผู้อ่านอาจตัดสินว่างานวิจัยมีข้อบกพร่องในประเด็นสำคัญ ทำให้ผลงานวิจัยด้อยคุณค่า และเป็นประโยชน์ทางวิชาการหรือการนำไปปฏิบัติน้อย

คำถามที่ใช้ประเมินงานวิจัยเชิงปริมาณ

1. ปัญหาวิจัย

1.1 ตัวแปรอิสระคืออะไร

ตัวแปรตามคืออะไร

1.2 เป็นปัญหาที่สามารถทำวิจัยได้หรือไม่

1.3 เป็นปัญหาที่มีความสำคัญหรือไม่ ผลการวิจัยมีความสำคัญต่อทฤษฎีหรือการนำไปปฏิบัติหรือไม่

1.4 ข้อความที่แสดงปัญหาชัดเจนและกระชับหรือไม่

1.5 ปัญหาถือว่าเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เชิงทดลองหรือเชิงสหสัมพันธ์หรือไม่

1.6 ปัญหาระบุประชากรเป้าหมายหรือไม่

1.7 ปัญหาระบุตัวแปรที่ศึกษาหรือไม่

2. การทบทวนวรรณกรรม

2.1 ทบทวนวรรณกรรมครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาหรือไม่ รวบรวมงานวิจัยที่สำคัญไว้ทั้งหมดหรือไม่

2.2 เน้นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิหรือไม่

2.3 งานวิจัยที่ทบทวนเกิน 10 ปีหรือไม่

2.4 วิพากษ์งานวิจัยที่ทบทวน ชี้ข้อบกพร่องและสรุปเชื่อมโยงข้อค้นพบไว้หรือไม่

2.5 เน้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาวิจัยไว้หรือไม่

2.6 ระบุความเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่ทบทวนกับปัญหาวิจัยไว้ชัดเจนหรือไม่

2.7 มีการทบทวนวรรณกรรม สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยหรือไม่

2.8 สร้างกรอบความคิดเชิงทฤษฎีสำหรับเขียนความสำคัญของปัญหาหรือไม่

2.9 เขียนทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบหรือไม่

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 เขียนข้อความที่แสดงสมมติฐานการวิจัยชัดเจนหรือไม่

3.2 เขียนสมมติฐานต่อจากกรอบทบทวนวรรณกรรมหรือไม่

3.3 ข้อความแสดงการเปรียบเทียบหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร/กลุ่มตัวแปรหรือไม่

3.4 สามารถทดสอบได้หรือไม่

3.5 ชัดเจนและกระชับหรือไม่

4. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

4.1 กำหนดประชากรเป้าหมายชัดเจนหรือไม่

4.2 บรรยายกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาชัดเจนหรือไม่

4.3 บรรยายวิธีการสุ่มตัวอย่างชัดเจนหรือไม่

4.4 สุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นหรือไม่ ถ้าใช่เป็นแบบกำหนดสัดส่วนหรือไม่กำหนดสัดส่วน

4.5 ถ้าเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ อัตราการตอบกลับสูงเพียงพอสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่

4.6 ใช้อาสาสมัครเป็นกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

4.7 จำนวนตัวอย่างมากพอหรือไม่

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ระบุหลักฐานที่แสดงความจริงและความเที่ยงของเครื่องมือเพียงพอและชัดเจนหรือไม่ เครื่องมือที่ใช้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

5.2 บรรยายสภาพเครื่องมือที่ใช้ชัดเจนหรือไม่

5.3 บรรยายวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ชัดเจนหรือไม่

5.4 ถ้าผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือเองได้บรรยายวิธีการพัฒนาเครื่องมือไว้หรือไม่

5.5 ถ้าใช้แบบทดสอบอิงกลุ่ม ปกติวิสัย (norm) เหมาะสมหรือไม่

5.6 ถ้าใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์ วิธีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเหมาะสมหรือไม่

5.7 คะแนนที่ใช้ในการวิจัย ทำให้ผลการวิจัยบิดเบือนจากความเป็นจริงหรือไม่

5.8 การตอบทางเดียวกันหรือการตอบแบบไม่จริงใจ มีอิทธิพลต่อผลการวิจัยหรือไม่

5.9 มีการฝึกอบรมผู้สังเกตและผู้สัมภาษณ์เพียงพอหรือไม่

5.10 ตัวผู้สังเกตหรือผู้สัมภาษณ์
อิทธิพลต่อการตอบหรือไม่

6. การออกแบบวิจัย

6.1 การวิจัยเชิงบรรยาย/เชิงสำรวจ/
เชิงเปรียบเทียบ/เชิงสหสัมพันธ์/เชิงเปรียบเทียบสาเหตุ (การวิจัยย้อนรอย)

6.1.1 ถ้าเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย
มีการสรุปอ้างอิงผลการ
วิจัยไปยังประชากรเป้าหมายหรือไม่

6.1.2 ถ้าเป็นการวิจัยเปรียบเทียบ
เกณฑ์สำหรับ
ชี้แนกกลุ่มตัวอย่าง
ชัดเจนหรือไม่

6.1.3 นำเสนอข้อมูลด้วยกราฟ/
รูปภาพที่บ่งชี้เหมือนข้อค้นพบหรือไม่

6.1.4 ข้อค้นพบเรื่องตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน
สรุปเกินไปถึงความเป็นสาเหตุต่อกันหรือไม่

6.1.5 พิสูจน์การกระจายของคะแนนจำกัดและความเที่ยงของเครื่องมือส่งผลกระทบต่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือไม่

6.1.6 ถ้ามีการทำนายค่าตัวแปร
ความสามารถในการทำนายขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่าง
ต่างกันหรือไม่

6.1.7 ขนาดของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากพอหรือไม่

6.1.8 ถ้าเป็นการเปรียบเทียบสาเหตุ (การวิจัยย้อนรอย)
เงื่อนไขเชิงสาเหตุเกิดก่อน
ผลที่ศึกษาหรือไม่ การเปรียบเทียบระหว่าง
ตัวอย่างในกลุ่มตัวอย่างทำ
อย่างไร

6.2 การวิจัยเชิงทดลอง

6.2.1 มีการจัดกระทำโดยตรง
กับตัวแปรอิสระหรือไม่

6.2.2 บรรยายแบบวิจัยไว้ชัดเจนหรือไม่

6.2.3 ตัวแปรแทรกซ้อนที่ไม่ได้ควบคุมในแบบวิจัยคืออะไร

6.2.4 ตัวแปรอิสระในแต่ละกลุ่มทดลองแตกต่างกันมากพอหรือไม่

6.2.5 การทดลองซ้ำแต่ละครั้งเป็นอิสระจากกันหรือไม่
จำนวนตัวอย่างในแต่ละครั้งเท่ากันหรือไม่

6.3 การวิจัยหน่วยตัวอย่างเดียว

6.3.1 กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย

หมายชัดเจนหรือไม่

6.3.2 วิธีการวัดพฤติกรรมเป้าหมาย

เชื่อถือได้หรือไม่

6.3.3 จำนวนครั้งที่วัดเพียงพอ

ที่จะเห็นความคงที่ของ

พฤติกรรมหรือไม่

6.3.4 บรรยายรายละเอียดวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างและการดำเนินการทดลอง

หรือไม่

6.3.5 เป็นการกระทำเพียงหนึ่ง

หน่วยตัวอย่างหรือไม่

6.3.6 ผู้ทดลองหรือผู้สังเกตมี

อิทธิพลต่อการวิจัยหรือไม่

7. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 ใช้สถิติเชิงบรรยายเหมาะสมหรือไม่

7.2 บรรยายนัยสำคัญทางสถิติ
ปะปนกับนัยสำคัญทางปฏิบัติหรือไม่

7.3 บรรยายนัยสำคัญทางสถิติ
ปะปนกับความตรงภายใน/ความตรงภายนอกหรือไม่

7.4 ใช้สถิติทดสอบเหมาะสมกับ
สมมติฐานการวิจัยหรือไม่

7.5 ตีความหมายระดับนัยสำคัญทาง
สถิติถูกต้องหรือไม่

7.6 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ชัดเจนหรือไม่

7.7 ใช้จำนวนตัวอย่างมากพอที่จะ
ทำให้ผลการทดสอบทางสถิติเชื่อถือได้หรือไม่

7.8 นำเสนอข้อมูลด้วยกราฟ/ตาราง
ชัดเจนและถูกต้องหรือไม่

8. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

8.1 แยกการตีความหมายผลการ
วิเคราะห์ออกจากผลการวิเคราะห์
ข้อมูลหรือไม่

8.2 อภิปรายผลการวิจัยเชื่อมโยงกับ
งานวิจัยที่พบตาม วิวิธชนและปัญหาวิจัยหรือไม่

8.3 การสรุปผลการวิจัยตอบปัญหา
วิจัยได้หรือไม่

8.4 สรุปผลการวิจัยต่อการตีความ
หมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่

8.5 สรุปผลการวิจัยเหมาะสมกับ
ธรรมชาติของกลุ่มตัวอย่าง การกระทำต่อตัว
แปรและการวัดค่าตัวแปรหรือไม่

8.6 ระบุความไม่สมบูรณ์ของนัย
สำคัญทางสถิติไว้หรือไม่

8.7 ระบุข้อจำกัดของการวิจัยไว้
เหตุผลหรือไม่

8.8 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อ
ไปและการนำผลวิจัยไปใช้เฉพาะเจาะจงหรือไม่

8.9 สรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับ
ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยที่ผ่านมาหรือไม่

คำถามที่ใช้ประเมินงานวิจัยเชิงคุณภาพ

1. บทนำและปัญหาวิจัย

1.1 ระบุภูมิหลังของผู้วิจัย ความสนใจและความเป็นไปได้ที่จะเกิดความลำเอียงไว้ชัดเจนตั้งแต่แรกเริ่มหรือไม่

1.2 ผู้วิจัยมีทักษะและเคยทำงานวิจัยเชิงคุณภาพมาแล้วหรือไม่

1.3 เป็นปัญหาที่มีความเป็นไปได้หรือไม่

1.4 เป็นปัญหาที่มีความสำคัญหรือไม่

1.5 ระบุกรอบความคิดการวิจัย/กรอบความคิดเชิงทฤษฎีที่ใช้กับปัญหาชัดเจนหรือไม่

1.6 ระบุแนวทางการออกแบบวิจัยหรือไม่

1.7 ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ชัดเจนหรือไม่

2. การทบทวนวรรณกรรม

2.1 มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัยในเบื้องต้นไว้หรือไม่ การทบทวนแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยมีความรู้ในเรื่องที่ทำวิจัยหรือไม่

2.2 งานวิจัยที่ทบทวนเกิน 10 ปี หรือไม่

2.3 การทบทวนวรรณกรรมแสดงความเป็นมาของปัญหา / กรอบความคิดเชิงทฤษฎีที่ใช้ศึกษาเพียงพอหรือไม่

2.4 เขียนบททบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบหรือไม่

2.5 วิเคราะห์วรรณกรรมในลักษณะการสรุปเชื่อมโยงข้อค้นพบหรือไม่

3. วิธีวิทยาการวิจัย

3.1 วิธีการเลือกผู้มีส่วนร่วมชัดเจนหรือไม่

3.2 การเลือกผู้มีส่วนร่วมลำเอียงหรือไม่

3.3 ผู้มีส่วนร่วมที่ศึกษาสามารถตอบปัญหาวิจัยได้อย่างน่าเชื่อถือหรือไม่

3.4 ผู้วิจัยเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่ทำวิจัยอย่างไร จะส่งผลกระทบต่อข้อค้นพบหรือไม่

3.5 บันทึกภาคสนามมีรายละเอียดเพียงพอหรือไม่

3.6 มีการฝึกอบรมผู้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามหรือไม่

3.7 ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามหลายวิธีหรือไม่

3.8 ระยะเวลาศึกษาวิจัยนานเพียงพอหรือไม่

4. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

4.1 แยกการบรรยายสภาพเรื่องที่ศึกษา ออกจากการตีความหมายข้อมูลและความเห็นของผู้วิจัยไว้ชัดเจนหรือไม่

4.2 เมื่อพิจารณาในเรื่องความเที่ยงและความตรงภายใน/ภายนอกของงานวิจัย ข้อค้นพบน่าเชื่อถือหรือไม่

4.3 อภิปรายผลการวิจัยเชื่อมโยงกับงานวิจัยที่ทบทวนหรือไม่

4.4 สรุปผลการวิจัยต่อการตีความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่ สรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับความรู้ที่ได้จากงานวิจัยที่ทบทวนหรือไม่

4.5 ระบุข้อจำกัดของผลการวิจัยไว้เหมาะสมหรือไม่

4.6 ระบุข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไปและการนำผลการวิจัยไปใช้เหมาะสมหรือไม่

คำถามที่ใช้ประเมินงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

1. ปัญหาวิจัย

1.1 เขียนปัญหาวิจัยชัดเจนแบบเฉพาะเจาะจงหรือไม่

1.2 ข้อมูลที่ใช้เพียงพอที่จะตอบปัญหาวิจัยหรือไม่

1.3 นิยามคำ/ข้อความเฉพาะเจาะจงและคงเส้นคงวาหรือไม่

2. วิธีวิทยาการวิจัย

2.1 เป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิหรือไม่

2.2 บรรยายวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ชัดเจนหรือไม่

3. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการวิพากษ์ภายในและวิพากษ์ภายนอกหรือไม่

3.2 อภิปรายเรื่องความสัมพันธ์ของตัวแปร/องค์ประกอบปะปนกับความเป็นสาเหตุต่อกันหรือไม่

3.3 อภิปรายข้อเท็จจริง (ข้อมูล) ปะปนกับการสรุปอ้างอิงจากข้อมูลหรือไม่

3.4 สรุปข้อค้นพบเกินข้อเท็จจริง (ข้อมูล) หรือไม่

3.5 ระบุข้อจำกัดของผลการวิจัยไว้เหมาะสมหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

เสรี ชัดแจ้ง. (2543). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง หลักการทำวิจัย ในการฝึกอบรมหลักสูตร
ผู้บริหารระดับ 7 ของกระทรวงมหาดไทย (บ.มท.7) รุ่นที่ 2 ประจำปีงบประมาณ 2543.

ชลบุรี: วิทยาลัยมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ มหาวิทยาลัยมหาดไทย.

Heiman, G.A. (1995). *Research Methods in Psychology*. Boston : Houghton Mifflin.

McMillan, J.H. (2000). *Educational Research : Fundamentals for the Consumer*. (3rd ed.).

New York : Longman.

McMillan, J.H. & Schumacher, S. (2001). *Research in Education : A Conceptual Introduction*.

(5th ed.). New York : Longman.

Wiersma, W. (1995). *Research Methods in Education : An Introduction*. (6th ed.). Boston :

Allyn & Bacon.